

N:o 188.

Af herr **A. A. N. Reuterskiöld**, om skrifvelse till Kongen angående nedsättning af priset å apoteksvaror.

Genom de af Kungl. Maj:t i nåder fastställda nya grunderna för apoteksvarors taxering af den 20 december 1901 åstadkoms en betydande förändring i samma varors pris från och med ingången af år 1902. Denna förändring var i många fall liktydig med en prisstegring, som landet rundt väckte, lindrigt sagdt, en viss förvåning, helst man ej hade sig bekant, att apotekarne i allmänhet just då råkat i ekonomiskt trångmål, som nödvändiggjorde ett så energiskt ingripande till deras fromma från vederbörandes sida. Då det är emot följderna af denna nu gällande medicinaltaxa denna motion är riktad, vill jag här anföra följande:

Som bekant, erhåller apotekaren på hufvudsakligen två olika sätt vinst af sin verksamhet, nämligen dels därigenom att han får beräkna 100 procent avance på inköpspriset, utom det att han dessutom ökar försäljningspriset med tull och fraktkostnaderna, dels därigenom att han tager betaldt för det arbete, som nedlägges på medikamenten vid deras tillredning, blandning, uppvägning, expedition o. s. v. Normen för denna ersättning utgöres i den s. k. pro labore eller extemporetaxan.

Att denna handelsvinst, 100 procent, kan vara berättigad, vill jag, åtminstone för tillfället, ej bestrida. Men nu är det ej alltid sagdt, att denna stannar vid dessa 100 procent. Försäljaren, drogisten, har flere priskuranter, och omöjligt är väl ej, att den inköpstaxa, som kungl. medicinalstyrelsen lägger till grund för sina beräkningar, betydligt kan understigas vid partiinköpen. Några exempel på att försäljnings- och inköpspris skilja sig med mer än ofta nämnda 100 procent vill jag här framdraga.

I en drogaffär köper man lysol för 0,75 kronor per kilogram, och detta pris modifieras likväl vid partiköp till 0,60, medan medicinaltaxan håller ett pris af 2,10 kronor. Sålunda har man här en handelsvinst af närmare 250 procent.

Renad bomull inköper apotekaren från drogaffären för 1,30 kronor per kilogram, medan medicinaltaxan medgifver ett försäljningspris af 4,20 och 6 kronor vid köp af mindre partier. Ingredienserna till veterinärfarmakopéens karlsbadarsalt kosta apotekaren 15,5 öre per kilogram och försäljningsvärdet är 1,40 för samma kvantitet, sålunda ungefär 800 procent handelsvinst. Glaubersaltets pris i drogaffären är 10 öre per kilogram och i apoteken 70 = 600 procent. Blaudska järnpillerna (formen saccharatæ) betinga hos drogisten ett pris af 3 kronor per kilogram och i apoteket — 28. Handelsvinstens storlek är lätt att uträkna. 100 stycken antifebrin-tabletter à 25 centigram antifebrin erbjuder drogisten för 50 öre, men enligt apotekarnes egen s. k. tilläggstaxa kosta dessa 1,65 kronor.

Detta är endast några exempel, tagna ur högen, för att visa, att handelsvinsten icke alltid och kanske icke ens i flertalet fall stannar vid den blygsamma siffran af 100 procent.

I detta förhållande har visserligen ingen förändring skett genom de nya taxebestämmelserna, men det är nödvändigt att känna handelsvinstens verkliga storhet för att kunna rätt bedöma den totala värdesättningen af apotekarnes arbete.

Den s. k. pro laboretaxan har däremot genomfört ingripande förändringar i försäljningspriserna, naturligtvis till förmån för yrkesmannen. Några smakprof härpå följa.

Förut fick apotekaren ingen ersättning, då han blandade en dekokt eller infusion med andra, fasta ämnen. Nu tillförsäkras han 20 öre för denna temligen enkla procedur. Betecknande är, att denna ersättning medgifvits äfven i äldre taxor, men strukits, kanhända på grund däraf, att till och med apotekaren under en period funnit den oskäligen. Pillerberedningen betalas också bättre nu än förr. För beredningen af 100 stycken betalade man förr 52 öre, men nu 70. 20 pulver, hvardera innehållande 25 centigram antifebrin och 50 centigram socker, kostade enligt gamla taxan 70 öre, men enligt nya 95. En sublimatlösning af 10 centigram sublimat och 50 gram vatten äro värda enligt gamla taxan 29 och enligt nya 45 öre. En klorzinklösning af 5 centigram klorzink och 15 gram vatten steg vid årsskiftet 1901—1902 helt plötsligt från 24 till 45 öre, sålunda lämnande en ökning i försäljningsvärde nästan lika stor som den lagliga handelsvinsten.

Det tjänar ej mycket till att fortsätta uppräknandet af exempel, på hvilka man för öfrigt ej behöfver lida brist.

Såsom ett allmänt drag kan man i den nya taxan spåra det, att samma slags arbete betalas lika högt, oafsedt mängderna, med andra ord att exempelvis blandningen af 1,000 gram kostar detsamma som blandning af 50. Prisen ökas därför på de små kvantiter, som dagligen förbrukas i den enskilda sjukvården. Detta fördyrande af läkemedel, vi ville hart när säga denna indirekta beskattning, träffar de sjuka, och då de sjuka i allmänhet äro de, som sämst äro i stånd att bära de extra utgifter, hvilka blifva sjukdomens vanliga följder, synas de nya bestämmelserna så mycket hårdare. Och än mer blifver detta händelsen, då, som ofta är förhållandet, sjukdom och armod gå hand i hand. Denna beskattning riktas mot de minst bärkraftiga inom samhället, de sjuka och nödlidande.

Enligt gjorda beräkningar gifver den nya taxeringsmetoden apoteks-innehafvaren en ökad inkomst af mellan 15 och 20 procent eller låtom oss i rundt tal säga 17 procent, sålunda ett ganska vackert dyrtidstillägg, för hvilket apotekarkåren bör vara sin societetsdirektion tacksam liksom den äfven bör vara det mot de tillmötesgående myndigheterna, i synnerhet i dessa tider af ekonomiskt betryck.

Man har anfört såsom skäl för detta ökade pris på nödvändighetsartiklarne, apoteksvarorna, dels att så många små apotek finnas, hvilka lefva under trånga villkor, dels att farmaceuterna kräfdde bättre löneförmåner nu än förr. Hvad beträffar det förra skälet, så vill jag endast säga: det skulle kunna hända, att de dyra priserna gjorde en motsatt effekt mot den man beräknat, att minskad omsättning blef följden i enlighet med mera moderna handelsprinciper, att genom prisbillighet och lätt-tillgänglighet öka omsättningen och därigenom vinsten, synes icke apotekarnes sträfvan gå. Hvad beträffar det andra skälet torde en möjligen kommande utredning visa, huruvida farmaceuterna erhållit sina 17 procents löneförhöjning. Jag vore äfven frestad att här anföra ett exempel, som dock tyvärr är af så enskild beskaffenhet, att det näppeligen kan användas såsom ett offentligt bevis. På ett apotek voro fem farmaceuter anställda, som naturligtvis voro i sin fulla rätt att i enlighet med hvad förut sagts begära bättre lön efter nya taxans genomförande. Med många svårigheter beviljade apoteksföreståndaren dem 200 kr. hvardera, sålunda sammanlagdt 1,000 kr. Samma apoteksinnehafvare kunde på grund af de nya taxebestämmelserna öka arrendet på sitt apotek med 10,000 kronor.

Och härifrån kunde steget vara kort till talet om andra utvägar

att förbättra farmaceuternas lönevillkor. Här finnas apotek, som lämna sina innehafvare orimliga inkomster. Hvarför kunna ej flere apoteksinrättningar åstadkommas på sådana platser, som förmå bära dem? Och hvarför inrättar man ej självständiga apotek i stället för medikamentsförråd? Svaret blifver naturligtvis från apoteksinnehafvarnes sida en axelryckning och en hänvisning till amorderingsfonderna och apotekarsocietetens direktion, om hvilka också kunde vara något att säga, ifall icke en annan motionär dragit försorg om deras indragande under debatter. På samma gång torde väl också de stora affärer få sin rätta belysning, som bedrifvas med apoteks bortarrendering. Det lär finnas mer än ett exempel på att samma person arrenderar tvenne apoteksinrättningar. Det vore dock önskvärdt, att dessa (apoteksinrättningarna) icke blott betraktades såsom affärer, utan äfven som inrättningar, afsedda till den lidande allmänhetens gagn, och detta ej för så högt pris som möjligt, utan under villkor, som kunna göra dem i verklig mening allmännyttiga, sålunda äfven kunde begagnas af den mindre väl situerade befolkningen utan ruinerande upppoffringar.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag härmed hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t verkställa utredning, huruvida icke apoteksvarornas nuvarande pris böra ned-sättas, äfvensom vidtaga de åtgärder, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 31 mars 1903.

A. Reuterskiöld.